

חרדים מהרשת או רשת של חרדים? עמדות ומאפייני צריכת תכנים דיגיטליים בקרב נערים במגזר החרדי (פוסטר)

מלי שוחט
מכללת קיי
mshohat82@gmail.com

קובי אלחיאני
מכללת קיי
Kobi18455@gmail.com

מיטל אהרון בנימין
מכללת קיי
maytalush@gmail.com

Ultra-Orthodox on the Net: Attitudes and Characteristics of Digital Content Consumption among Ultra-orthodox Youth (poster)

Maytal Aharon Benjamin
Kaye College
maytalush@gmail.com

Kobi Elhyani
Kaye College
Kobi18455@gmail.com

Maly Shohat
Kaye College
mshohat82@gmail.com

Abstract

The Jewish Ultra-Orthodox population makes up about 13% of Israel's citizens. In order to promote their ties to society in general and employment in particular, it is important that they obtain academic degrees which nowadays demand an intensive use of digital technology and even hybrid learning (Cahaner, 2022).

Our study examines attitudes toward using the Internet and the manner of consumption of digital content of young Ultra-Orthodox Jews.

60 Ultra-Orthodox high school students (grades 10-12) answered a questionnaire with closed questions regarding the manner and type of digital content they and their community members consume and their perception of the threat this exposure poses to their lifestyle. The participants, all men, belong to three sectors: Ashkenazi Lithuanian Haredi, Sephardic Haredi, and Chabad-Lubavitch Hasidic Jews; 20 from each sector.

Research findings show that all participants consumed digital content, although in a controlled and limited manner. Major differences were found between the sectors emphasizing the differences between the different Ultra-Orthodox communities.

Therefore, we must deal with each sector individually when planning strategies for integration in higher education and employment. Our research presents an optimistic picture showing that there is a certain openness to the Internet as well as access to devices and content that may be utilized in the integration of Ultra-Orthodox Jews in the general community. Nevertheless, more research is needed to fully understand the scope and nature of the Internet use by this community.

Keywords: Resistance, Technological innovation, Ultra-Orthodox Jews.

תקציר

אוכלוסיית החרדים מהווה כ-13% מתושבי ישראל. על מנת לקדם את חיבורם לחברה בכלל ולעולם התעסוקה בפרט, קיימת חשיבות לשלבם בהשכלה הגבוהה, הכוללת, בימים אלה, למידה עתירת תקשוב ואף למידה היברידית (כהנר, 2020). ההנהגה החרדית, בניסיונה להתנגד למודרניות ולשמור על בידולה, נוטה להתנגד לכניסה של טכנולוגיות דיגיטליות לבתים

הפרטיים ולמערכת החינוך, אך בפועל אלה נכנסות באמצעות טלפונים ומחשבים שהשימוש בהם הולך וגדל בעשורים האחרונים.

הכניסה של תהליכים מודרניים משנה את את מבנה הקהילות החרדיות ומגוונת אותם. זו באה לידי ביטוי בדיאלקטיקה החרדית וביטויה המרכזי ניכר בהתפתחות עמדות שונות ביחס לאימוץ של חידושים והשתלבות בחברה הכללית (בן-שחר נריה, 2015).

במטרה להבין תופעה זאת טוב יותר, נערך מחקר הבוחן עמדות כלפי שימוש ברשת האינטרנט ודפוסי הצריכה של תכנים דיגיטליים של חרדים צעירים. חשוב להדגיש שהציבור החרדי אינו עשוי מקשה אחת. בקצה האחד אפשר למצוא קבוצות מסוגרות ומנותקות, בעוד בקצה השני ישנם חרדים המעורים בחיי החילוניים, במחקר זה נעשה ניסיון לשמוע מקבוצות שונות. חשיפת תמונה זאת, עשויה לעזור בהבנת מגמות עתידיות וכן להציע מענים המותאמים לקהילה החרדית על זרמיה השונים.

60 תלמידי תיכון חרדים (כיתות י"ב) ענו על שאלון ובו שאלות סגורות המתייחסות לסוג התכנים הדיגיטליים שהם צורכים ולאופן הצריכה. בנוסף לכך, הם נשאלו על תפיסתם ותפיסת הקהילה שלהם לגבי מידת האיום של החשיפה לתכנים אלה על אורח החיים שלהם.

המשתתפים, כולם גברים, משתייכים לשלושה זרמים: ליטאי, ש"ס, חב"ד; 20 מכל זרם. מממצאי המחקר עולה כי כל המשתתפים צרכו תכנים דיגיטליים, אם כי באופן מבוקר ומוגבל. רובם היו בעד שימוש גורף ברשת, והיתה הסכמה כי האינטרנט יכול להיות כלי תעמולה להפצת מסרים דתיים לציבור הרחב, וכי השפעותיו השליליות של שימוש באינטרנט הן מעטות.

מעבר לתמונה כללית זאת, ישנה שונות בין המגזרים. תדירות הגלישה בקרב תלמידי ש"ס וחב"ד היתה דומה וגבוהה בהרבה מהתלמידים מהזרם הליטאי. במקביל, התלמידים מהזרם הליטאי, הצהירו שצרכו את התכנים רק במקומות מזדמנים ברשות הרבים, והביעו חשש רב יותר לסכנה שהאינטרנט מהווה לאורח חייהם. לעומתם, תלמידים מזרם חב"ד לא ראו בחשיפה איום לאורח חייהם וצרכו תכנים גם במכשירים פרטיים.

ממצאים אלה משקפים את מאפייני הקהילות השונות ומדגישים את ההבדלים בין הזרמים השונים בחברה החרדית. לכן, יש להתאים מענים ייעודיים בעת יצירת תוכניות לשילוב חרדים בהשכלה הגבוהה ובתעסוקה. המחקר מציג תמונה אופטימית המראה כי קיימת פתיחות מסויימת לרשת, וכן נגישות למכשירים ולמידע העשויים להיות פתח לשילוב חרדים במסגרות המתבססות על למידה ועבודה במרחב הדיגיטלי. עם זאת, ניכר כי השיח המחקרי רחוק עדיין מלכסות את מכלול הפעילות של המגזר החרדי ברשת ואת מאפייני הקהילה במרחב המקוון.

מילות מפתח: התנגדות, חדשנות טכנולוגית, חרדים.

תודות

מחקר זה נערך במסגרת לימודי תואר שני בתוכנית "חינוך בעידן טכנולוגיות מידע" במכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי. אנו מודים לד"ר מירב אסף ולד"ר ליאור סולומוביץ על הליווי וההכוונה שלהם בתהליך המחקר והכתיבה.

מקורות

כהנר, ל' (2020) **החברה החרדית על הציר שבין שמרנות למודרניות**. המכון הישראלי לדמוקרטיה.
 נריה-בן שחר, ר' (2015) **להיות אישה של תלמיד חכם: כיצד נתפסת המציאות החברתית-כלכלית של 'חברת הלומדים' בעיני נשים חרדיות**. חקר החברה החרדית, כרך 2: 169-192.